Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2023. gada 27. aprīlī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Imigrācijas politika – LESD 20. pants – Ar Savienības pilsoņa statusu piešķirto tiesību būtības faktiska izmantošana – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants – Direktīva 2008/115/EK – Kopīgi standarti un procedūras dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kuri dalībvalstī uzturas nelikumīgi – 5., 11. un 13. pants – Tieša iedarbība – Tiesības uz efektīvu pārsūdzības tiesā iespēju – Lēmums par ieceļošanas un uzturēšanās aizliegumu, kas pieņemts attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo, kurš ir nepilngadīga Eiropas pilsoņa ģimenes loceklis – Draudi valsts drošībai – Šī trešās valsts valstspiederīgā individuālās situācijas neņemšana vērā – Atteikums izpildīt tiesas nolēmumu, ar kuru tiek apturētas šī aizlieguma lēmuma sekas – Sekas

Lietā C-528/21

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa, Ungārija) iesniegusi ar 2021. gada 19. jūlija lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2021. gada 26. augustā, tiesvedībā

M.D.

pret

Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Budapesti és Pest Megyei Regionális Igazgatósága,

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. Likurgs [*C. Lycourgos*] (referents), Tiesas priekšsēdētāja vietnieks L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], kas pilda ceturtās palātas tiesneša pienākumus, tiesneši L. S. Rossi [*L. S. Rossi*], S. Rodins [*S. Rodin*] un O. Spinjana-Matei [*O. Spineanu-Matei*],

ģenerāladvokāts: M. Kamposs Sančess-Bordona [*M. Campos Sánchez-Bordona*],

sekretārs: I. Illēši [*I. Illéssy*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2022. gada 21. septembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– Ungārijas valdības vārdā – *M. Z. Fehér* un *M. M. Tátrai*, pārstāvji, kuriem palīdz *K. A. Jáger*, eksperts,

* Tiesvedības valoda – ungāru.

– Čehijas valdības vārdā – *M. Smolek* un *J. Vláčil*, pārstāvji,

– Eiropas Komisijas vārdā – *C. Cattabriga*, *A. Katsimerou*, *E. Montaguti*, Zs. *Teleki* un *A. Tokár*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2022. gada 24. novembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt LESD 20. pantu, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 47. pantu, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV 2008, L 348, 98. lpp.) 5., 11. un 13. pantu.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp M.D. un *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Budapesti és Pest Megyei Regionális Igazgatósága* (Ārvalstnieku policijas iestādes Valsts galvenās pārvaldes Budapeštas un Peštas meģes reģionālā pārvalde, Ungārija; turpmāk tekstā – "ārvalstnieku policijas iestāde") par tāda lēmuma tiesiskumu, ar kuru šī iestāde noteikusi ieceļošanas un uzturēšanās aizliegumu attiecībā uz M.D.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Šengenas konvencija

3 Konvencijas, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu (1985. gada 14. jūnijs) starp Beniluksa Ekonomikas savienības valstu valdībām, Vācijas Federatīvās Republikas valdību un Francijas Republikas valdību par pakāpenisku kontroles atcelšanu pie kopīgām robežām, kas parakstīta Šengenā 1990. gada 19. jūnijā un stājusies spēkā 1995. gada 26. martā (OV 2000, L 239, 19. lpp.) un grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 25. marta Regulu (ES) Nr. 265/2010 (OV 2010, L 85, 1. lpp.) (turpmāk tekstā – "Šengenas konvencija"), 25. pantā ir noteikts:

"1. Ja dalībvalsts apsver iespēju izsniegt uzturēšanās atļauju, tā sistemātiski veic meklēšanu Šengenas Informācijas sistēmā. Ja dalībvalsts apsver iespēju izsniegt uzturēšanās atļauju ārvalstniekam, par kuru izdots ziņojums nolūkā liegt ieceļošanu, tā vispirms apspriežas ar dalībvalsti, kas izdevusi ziņojumu, un ņem vērā tās intereses; uzturēšanās atļauju izsniedz tikai tad, ja ir nopietni iemesli, jo īpaši humānu apsvērumu dēļ, vai arī tad, ja tas izriet no starptautiskām saistībām.

Ja uzturēšanās atļauju izsniedz, dalībvalsts, kas izdevusi ziņojumu, to atsauc, tomēr var iekļaut šo ārvalstnieku savā valsts ziņojumu sarakstā.

[..]

2. Ja konstatē, ka par ārvalstnieku, kam ir vienas Līgumslēdzējas Puses izdota derīga uzturēšanās atļauja, ir ziņots nolūkā liegt ieceļošanu, Līgumslēdzēja Puse, kas ziņojusi nolūkā liegt ieceļošanu, apspriežas ar Pusi, kura izsniegusi uzturēšanās atļauju, lai noteiktu, vai ir pietiekami iemesli atņemt šo uzturēšanās atļauju.

Ja uzturēšanās atļauju neatņem, Līgumslēdzēja Puse, kas ziņojusi nolūkā liegt ieceļošanu, ziņojumu atsauc, tomēr var iekļaut šo ārvalstnieku savā valsts ziņojumu sarakstā.

[..]"

Regula (EK) Nr. 1987/2006

4 Eiropas Parlamenta un Padomes regulas (EK) Nr. 1987/2006 (2006. gada 20. decembris) par otrās paaudzes Šengenas Informācijas sistēmas (SIS II) izveidi, darbību un izmantošanu (OV 2006, L 381, 4. lpp.) 34. pantā ir noteikts:

"1. Brīdinājuma izdevēja dalībvalsts ir atbildīga par to, lai dati būtu precīzi, nebūtu novecojuši un būtu likumīgi ievadīti SIS II.

2. Vienīgi brīdinājuma izdevēja dalībvalsts ir tiesīga grozīt, papildināt, labot, atjaunināt vai dzēst ievadītos datus.

[..]"

Direktīva 2008/115

5 Direktīvas 2008/115 2., 22. un 24. apsvērumā ir noteikts:

"(2) Briseles Eiropadome 2004. gada 4. un 5. novembrī aicināja izstrādāt ar kopīgiem standartiem pamatotu efektīvu izraidīšanas un atgriešanas politiku, lai person[u] atgriešana notiktu humānā veidā un pilnībā ievērojot viņu cilvēktiesības un cieņas neaizskaramību.

[..]

(22) Saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas 1989. gada Konvenciju par bērna tiesībām [ko Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālā asambleja pieņēmusi 1989. gada 20. novembrī], īstenojot šo direktīvu, dalībvalstīm pirmkārt būtu jāņem vērā "bērna intereses". Saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību konvenciju,[kas parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī,] īstenojot šo direktīvu, dalībvalstīm pirmkārt būtu jāņem vērā ģimenes dzīves neaizskaramība.

[..]

(24) Šajā direktīvā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas jo īpaši atzīti [Hartā]."

6 Šīs direktīvas 2. panta 2. punktā ir noteikts:

"Dalībvalstis var pieņemt lēmumu nepiemērot šo direktīvu attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem:

a) uz kuriem attiecas ieceļošanas atteikums saskaņā ar Šengenas Robežu kodeksa 13. pantu vai kurus kompetentās iestādes ir aizturējušas vai notvērušas saistībā ar nelikumīgu dalībvalsts ārējās (zemes, jūras vai gaisa) robežas šķērsošanu un kuri vēlāk nav ieguvuši atļauju vai tiesības palikt attiecīgajā dalībvalstī;

b) kuri saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir pakļauti atpakaļnosūtīšanas procedūrai kriminmāltiesisku sankciju dēļ vai to rezultātā, vai kuriem piemēro izdošanas procedūras."

7 Šīs direktīvas 3. panta 3. un 6. punktā paredzēts:

"Šajā direktīvā piemēro turpmāk minētās definīcijas:

[..]

3) "atgriešana" ir, attiecīgai personai brīvprātīgi ievērojot atgriešanās pienākumu vai piespiedu kārtā, došanās atpakaļ uz:

– personas izcelsmes valsti vai

– tranzīta valsti saskaņā ar Kopienas vai divpusējiem atpakaļuzņemšanas nolīgumiem vai citiem režīmiem, vai

– citu trešo valsti, kurā attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais brīvprātīgi nolemj atgriezties un kurā viņu uzņems;

[..].

6) "ieceļošanas aizliegums" ir administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, kas uz noteiktu laika posmu aizliedz ieceļot un uzturēties dalībvalsts teritorijā un kas pievienots atgriešanas lēmumam."

8 Šīs pašas direktīvas 5. pants ir formulēts šādi:

"Īstenojot šo direktīvu, dalībvalstis pilnībā ņem vērā:

a) bērna intereses,

b) ģimenes dzīvi,

c) attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā veselības stāvokli,

un ievēro neizdošanas principu."

9 Direktīvas 2008/115 6. pantā ir noteikts:

"1. Neskarot šā panta 2. līdz 5. punktā minētos izņēmumus, dalībvalstis pieņem atgriešanas lēmumu par ikvienu trešās valsts valstspiederīgo, kurš nelikumīgi uzturas to teritorijā.

2. Trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri nelikumīgi uzturas kādas dalībvalsts teritorijā un kuriem ir derīga citas dalībvalsts izsniegta uzturēšanās atļauja vai cita atļauja, kas sniedz tiem tiesības tur uzturēties, lūdz nekavējoties doties uz šīs dalībvalsts teritoriju. Ja minētais trešās valsts valstspiederīgais nepilda šo lūgumu vai ja trešās valsts valstspiederīgā nekavējoša izceļošana ir vajadzīga sabiedriskās kārtības vai valsts drošības nodrošināšanai, piemēro 1. punktu.

[..]

6. Šī direktīva neaizliedz dalībvalstīm ar vienu administratīvu vai tiesas lēmumu vai tiesas aktu, kā tas noteikts attiecīgās valsts tiesību aktos, pieņemt lēmumu par likumīgas uzturēšanās izbeigšanu kopā ar atgriešanas lēmumu un/vai izraidīšanas lēmumu, neskarot procesuālās garantijas, kas paredzētas III nodaļā, kā arī saskaņā ar citiem attiecīgiem Kopienas un valstu tiesību aktu noteikumiem."

10 Saskaņā ar šīs direktīvas 7. panta 4. punktu:

"Ja pastāv bēgšanas iespējamība vai ja likumīgas uzturēšanās pieteikums ir atzīts par nepārprotami nepamatotu vai tā pamatā ir krāpšana, vai arī ja attiecīgā persona apdraud sabiedrības kārtību, drošību vai valsts drošību, dalībvalstis var nenoteikt laika posmu brīvprātīgai izceļošanai vai var noteikt laika posmu, kas ir īsāks par septiņām dienām."

11 Minētās direktīvas 8. panta 1. punktā ir noteikts:

"Dalībvalstis veic visus vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu atgriešanas lēmumu, ja saskaņā ar 7. panta 4. punktu nav noteikts laika posms brīvprātīgai izceļošanai vai ja atgriešanās pienākums nav izpildīts laika posmā, kas saskaņā ar 7. pantu noteikts brīvprātīgai izceļošanai."

12 Šīs pašas direktīvas 11. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Atgriešanas lēmumiem pievieno ieceļošanas aizliegumu:

a) ja nav noteikts brīvprātīgas izceļošanas laika posms vai

b) ja nav ievērota atgriešanās pienākuma izpilde.

Citos gadījumos atgriešanas lēmumu var papildināt ar ieceļošanas aizliegumu."

13 Direktīvas 2008/115 13. panta 1. un 2. punkts ir formulēts šādi:

"1. Attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam nodrošina efektīvus līdzekļus, lai pārsūdzētu vai lūgtu pārskatīt ar atgriešanu saistītos lēmumus, kas minēti 12. panta 1. punktā, kompetentā tiesā vai administratīvā iestādē, vai kompetentā struktūrā, kuras locekļi ir objektīvi un kuru neatkarība ir garantēta.

2. 1. punktā minētā iestāde vai struktūra ir pilnvarota pārskatīt ar atgriešanu saistītos lēmumus, kas minēti 12. panta 1. punktā, tostarp iespēju [var] uz laiku pārtraukt to izpildi, ja vien jau nepiemēro pagaidu pārtraukšanu saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem."

Ungārijas tiesības

I likums

14 2006. gada 18. decembra *2007. évi I. törvény a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról* (2007. gada I likums par personu, kurām ir tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties, ieceļošanu un uzturēšanos, *Magyar Közlöny* 2007/1; turpmāk tekstā – "I likums"), 33. pantā ir noteikts:

"Saskaņā ar samērīguma principu personu, uz kurām attiecas šis likums, ieceļošanas un uzturēšanās tiesības var ierobežot, tikai pamatojoties uz attiecīgās personas personisko darbību, kas rada reālus, tiešus un nopietnus draudus sabiedriskajai kārtībai, sabiedrības drošībai, valsts drošībai vai sabiedrības veselībai."

15 Šā likuma 42. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Izraidīšanu saskaņā ar ārvalstnieku policiju nevar noteikt attiecībā uz [Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ)] dalībvalsts pilsoni vai viņa ģimenes locekli, kurš:

a) vairāk nekā desmit gadus likumīgi uzturas Ungārijas teritorijā vai

b) ir nepilngadīgs, izņemot gadījumus, kad izraidīšana notiek nepilngadīgā interesēs."

II likums

16 2006. gada 18. decembra *a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény* (2007. gada II likums par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos; *Magyar Közlöny* 2007/1; turpmāk tekstā – "II likums") 43. pantā ir paredzēts:

"1. Ārvalstnieku policijas iestāde nosaka autonomu ieceļošanas un uzturēšanās aizliegumu trešās valsts valstspiederīgajam, kurš uzturas nezināmā vietā vai ārvalstīs,

a) attiecībā uz kuru Ungārija saskaņā ar starptautiskajām tiesībām ir apņēmusies nodrošināt ieceļošanas un uzturēšanās aizlieguma ievērošanu;

b) kura ieceļošanas vai uzturēšanās aizliegumu ir noteikusi Eiropas Savienības Padome;

c) kura ieceļošana un uzturēšanās ietekmē vai apdraud valsts drošību, sabiedrisko drošību vai sabiedrisko kārtību;

[..].

3. Autonoma ieceļošanas un uzturēšanās aizlieguma iniciatīvu 1. punkta c) apakšpunktā minētā iemesla dēļ [..] var uzņemties arī valdības dekrētā noteiktās kārtības uzturēšanas iestādes savā

kompetences jomā, lai izpildītu uzdevumus, kas saistīti ar likumā noteikto interešu aizsardzību. Ja autonoms ieceļošanas un uzturēšanās aizliegums un izraidīšana saskaņā ar ārvalstnieku policiju tiek noteikts 1. punkta c) apakšpunktā minēto iemeslu dēļ [..], valdības dekrētā noteiktās kārtības uzturēšanas iestādes gadījumos, kas skar to uzdevumus un kompetenci, izsaka priekšlikumu par ieceļošanas un uzturēšanās aizlieguma ilgumu. Ārvalstnieku policijas iestāde nedrīkst atkāpties no priekšlikuma satura."

17 Šī likuma 44. panta 1. punktā ir noteikts:

"Autonoma ieceļošanas un uzturēšanās aizlieguma ilgumu saskaņā ar 43. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktu pieskaita lēmuma pamatā esošo saistību vai aizlieguma ilgumam. Autonoma ieceļošanas un uzturēšanās aizlieguma ilgumu saskaņā ar 43. panta 1. punkta c)–f) apakšpunktu nosaka ārvalstnieku policijas iestāde, kas pieņem lēmumu, un tā maksimālais ilgums nepārsniedz trīs gadus, ko vajadzības gadījumā var pagarināt ne vairāk kā par trim papildu gadiem. Ieceļošanas un uzturēšanās aizliegumu nekavējoties izbeidz, ja vairs nepastāv iemesls, kura dēļ tas tika noteikts."

18 Saskaņā ar minētā likuma 45. panta 1. punktu:

"1) Pirms lēmuma pieņemšanas par tāda trešās valsts valstspiederīgā izraidīšanu, kuram ir uzturēšanās atļauja, pamatojoties uz viņa ģimenes saitēm, ārvalstnieku policijas iestāde ņem vērā šādus aspektus:

a) uzturēšanās ilgums;

b) trešās valsts valstspiederīgā vecums un ģimenes stāvoklis un viņa izraidīšanas iespējamās sekas attiecībā uz viņa ģimenes locekļiem;

c) trešās valsts valstspiederīgā saiknes ar Ungāriju, kā arī attiecību trūkums ar viņa izcelsmes valsti."

19 Šī paša likuma 87./B panta 4. punktā ir noteikts, ka:

"Ārvalstnieku policijas iestādei, kas izskata lietu, ir saistošs specializētās iestādes atzinums jautājumā par attiecīgo ekspertīzi."

Grozījumu likums

20 2018. gada 21. decembra *2018. Évi CXXXIII. törvény az egyes migrációs tárgyú és kapcsolódó törvények módosításáról* (2018. gada likums Nr. CXXXIII par dažu migrācijas likumu un citu ar tiem saistīto likumu grozījumiem; *Magyar Közlöny* 2018/208; turpmāk tekstā – "grozījumu likums") 17. pants stājās spēkā 2019. gada 1. janvārī. Tajā ir noteikts:

"I likums tiek papildināts ar šādu 94. pantu:

"94. § 1) Procesos attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kas ir Ungārijas pilsoņu ģimenes locekļi, kuri uzsākti vai atsākti pēc [grozījumu likuma] stāšanās spēkā, ir jāpiemēro II likuma normas.

[..]

4) Uzturēšanās atļauju vai pastāvīgās uzturēšanās atļauju trešās valsts valstspiederīgajam, kam ir derīga uzturēšanās atļauja vai pastāvīgās uzturēšanās atļauja kā Ungārijas pilsoņa ģimenes loceklim, atsauc:

[..]

b) ja trešās valsts valstspiederīgā uzturēšanās rada apdraudējumu Ungārijas sabiedriskajai kārtībai, sabiedrības drošībai vai valsts drošībai.

5) 4. punkta b) apakšpunktā definētajos ekspertīzes jautājumos ir jāsazinās ar norīkotajām specializētajām iestādēm saskaņā ar II likuma noteikumiem par uzņēmējdarbības atļaujas izsniegšanu, lai lūgtu ekspertīzes atzinumu.

[..]"

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

21 M.D. ir trešās valsts valstspiederīgais, kurš ieradās Ungārijā 2002. gadā. Viņš šajā dalībvalstī apmetās uz dzīvi kopā ar savu māti, kā arī ar savu dzīvesbiedri un viņu 2016. gadā dzimušo nepilngadīgo bērnu – viņiem abiem ir Ungārijas pilsonība. Šīs trīs personas ir M.D. apgādībā. Viņš strādāja maiznīcā, kuru viņš apsaimniekoja. Viņam Ungārijā pieder vēl četras maiznīcas, un viņš ir nodibinājis savu uzņēmumu Slovākijā.

22 2003. gada 31. maijā M.D. tika piešķirta uzturēšanās atļauja Ungārijas teritorijā. Šī uzturēšanās atļauja vairākkārt tika pagarināta.

23 2018. gada 12. jūnijā M.D. iesniedza pieteikumu pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai, ko ārvalstnieku policijas iestāde, lemjot pirmajā instancē, noraidīja. Tā kā M.D. bija notiesāts ar brīvības atņemšanas sodu par noziedzīgu nodarījumu saistībā ar nelegālās imigrācijas atbalstīšanu, kas izdarīts, piedāvājot atbalstu robežas šķērsošanai neatļautā veidā, šī iestāde iesniedza pieteikumu valsts drošības jomā, pēc kura *Alkotmányvédelmi Hivatal* (Konstitūcijas aizsardzības birojs, Ungārija) sniedza atzinumu, ka ir uzskatāms, ka M.D. uzvedība rada reālus, tiešus un nopietnus draudus valsts drošībai.

24 Ar 2018. gada 27. augusta lēmumu ārvalstnieku policijas iestāde konstatēja, ka M.D. uzturēšanās tiesības bija beigušās. Šis lēmums tika apstiprināts ar šīs pašas iestādes 2018. gada 26. novembra lēmumu, tai lemjot otrajā instancē. Abi šie lēmumi tika pamatoti ar iepriekšējā punktā minēto Konstitūcijas aizsardzības biroja atzinumu.

25 2019. gada 3. janvārī ārvalstnieku policijas iestāde pieņēma atgriešanas lēmumu attiecībā uz M.D. un noteica viņam ieceļošanas un uzturēšanās aizliegumu uz pieciem gadiem. Tomēr 2019. gada 18. februārī šis lēmums tika atsaukts, jo tas bija pretrunā I likuma 42. panta 1. punktam.

26 Ar 2019. gada 28. maija spriedumu *Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság* (Galvaspilsētas Budapeštas Administratīvo un darba lietu tiesa, Ungārija) atcēla ārvalstnieku policijas iestādes 2018. gada 26. novembra lēmumu un attiecināja šīs atcelšanas sekas arī uz šīs iestādes 2018. gada 27. augusta lēmumu, pamatojoties uz to, ka šī iestāde nebija pierādījusi, ka ir izpildīti I likuma 33. pantā paredzētie kumulatīvie nosacījumi, jo tā savu lēmumu bija balstījusi uz Konstitūcijas aizsardzības biroja atzinumu, kas nebija iesaistīts attiecīgajā procedūrā kā specializēta iestāde.

Turklāt ārvalstnieku policijas iestāde nebija izvērtējusi visus lietas apstākļus, bet tas tai būtu bijis jādara, pat ja M.D. radīja reālus, tiešus un nopietnus draudus sabiedrības drošībai vai sabiedriskajai kārtībai. Turklāt minētā tiesa uzdeva šai pašai iestādei jaunā procesā izvērtēt visus lietas apstākļus un it īpaši to, ka M.D. un viņa dzīvesbiedre Ungārijā bija nodibinājuši ģimenes dzīvi ar savu nepilngadīgo bērnu, kas ir Ungārijas pilsonis.

27 Ar 2019. gada 29. augusta lēmumu ārvalstnieku policijas iestāde šī jaunā procesa noslēgumā, pamatojoties uz Konstitūcijas aizsardzības biroja un *Pest Megyei Rendőr-főkapitányság* (Peštas meģes policijas galvenā pārvalde, Ungārija) atzinumu, saskaņā ar kuru M.D. personiskā rīcība rada reālus, tiešus un nopietnus draudus valsts drošībai, atsauca M.D. uzturēšanās atļauju. Ārvalstnieku policijas iestāde, lemjot otrajā instancē, apstiprināja šo lēmumu, tostarp uzsverot, ka saskaņā ar II likuma 87.B panta 4. punktu, kas ir piemērojams kopš grozījumu likuma stāšanās spēkā, tā nevarēja atkāpties no šī atzinuma.

28 *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa, Ungārija) noraidīja M.D. celto prasību par minēto lēmumu.

29 *Kúria* (Augstākā tiesa, Ungārija) apstiprināja šo spriedumu, uzskatīdama, ka iesniegtie dati ir pietiekami, lai pierādītu, ka M.D. uzturēšanās Ungārijā rada reālus un tiešus draudus šīs dalībvalsts valsts drošībai un ka, ņemot vērā šī apdraudējuma pastāvēšanu, M.D. personiskās situācijas vērtējums nevar izraisīt viņa lūguma pozitīvu vērtējumu.

30 2020. gada 14. oktobrī Ārvalstnieku policijas iestāde attiecībā uz M.D. pieņēma lēmumu par ieceļošanas un uzturēšanās aizliegumu uz trim gadiem un ievadīja brīdinājumu par šo aizliegumu Šengenas Informācijas sistēmā (turpmāk tekstā – "*SIS*").

31 Šī iestāde uzskatīja, ka saskaņā ar I likuma 94. panta 1. punktu, kas šajā likumā iekļauts ar grozījumu likumu, M.D. ietilpa II likuma piemērošanas jomā. Tā norādīja arī, ka Konstitūcijas aizsardzības birojs ieteica izraidīt M.D., kā arī attiecībā uz viņu pieņemt ieceļošanas un uzturēšanās aizliegumu uz desmit gadiem. Minētā iestāde arī norādīja, ka Slovākijas iestādes no 2019. gada 26. februāra M.D. ir piešķīrušas uzturēšanās atļauju uz diviem gadiem.

32 Ņemot vērā šos apstākļus, ārvalstnieku policijas iestāde uzskatīja, ka M.D. rīcība apdraud Ungārijas valsts drošību.

33 Pirms šī sprieduma 30. punktā minētā lēmuma par ieceļošanas un uzturēšanās aizliegumu attiecībā uz M.D. netika pieņemts atgriešanas lēmums, jo 2020. gada 24. septembrī M.D. bija atstājis Ungārijas teritoriju.

34 Iesniedzējtiesa, kurā M.D. ir cēlis prasību par šo lēmumu par ieceļošanas un uzturēšanās aizliegumu, uzsver, pirmām kārtām, ka minētais lēmums, lai gan tas tika pieņemts laikā, kad M.D vairs neuzturējās Ungārijā, ir jāuzskata par ieceļošanas aizliegumu Direktīvas 2008/115 11. panta izpratnē.

35 Šī tiesa norāda, pirmkārt, ka uzturēšanās atļauja, ko Slovākijas iestādes piešķīrušas M.D., nevarēja tikt pagarināta šī paša lēmuma un attiecībā uz M.D. iekļautā brīdinājuma *SIS* dēļ un, otrkārt, ka šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanas dienā M.D. dzīvoja Austrijā un nevarēja atgriezties Ungārijā, jo ārvalstnieku policijas iestāde atteicās izpildīt galīgo rīkojumu, ar kuru minētā tiesa bija apturējusi strīdīgā lēmuma par ieceļošanas un uzturēšanās aizliegumu sekas.

36 Otrām kārtām, iesniedzējtiesa norāda, ka, lai gan ar I likumu tika transponēta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV 2004, L 158, 77. lpp., labojums – OV 2004, L 229, 35. lpp.), tā piemērošanas joma attiecās tostarp uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir tāda Ungārijas pilsoņa ģimenes locekļi, kurš nav īstenojis savu pārvietošanās brīvību. Tādējādi šis likums ļāva šiem trešo valstu valstspiederīgajiem uzturēties Ungārijā ar tādiem pašiem nosacījumiem kā trešo valstu valstspiederīgajiem, kas ir tādu EEZ dalībvalstu valstspiederīgo ģimenes locekļi, kuri ir izmantojuši savu pārvietošanās brīvību. Tomēr ar grozījumu likumu, kas stājās spēkā 2019. gada 1. janvārī, no I likuma piemērošanas jomas tika izslēgti trešo valstu valstspiederīgie, kas ir Ungārijas pilsoņa ģimenes locekļi, un attiecībā uz viņu ieceļošanu un uzturēšanos tika padarīts piemērojams II likums, kas līdz tam reglamentēja vienīgi to trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos, kuri nebija EEZ dalībvalsts valstspiederīgo ģimenes locekļi.

37 Saskaņā ar šī grozījumu likuma 17. pantu II likums ir piemērojams arī tiem procesiem, kuri, kā tas ir šajā gadījumā, ir atsākti pēc minētā grozījumu likuma stāšanās spēkā. Saskaņā ar šo II likumu trešās valsts valstspiederīgā uzturēšanās vai pastāvīgās uzturēšanās atļauja var tikt anulēta vieglāk nekā saskaņā ar I likumu, it īpaši gadījumā, ja šī valstspiederīgā rīcība apdraud Ungārijas sabiedrisko kārtību, sabiedrības drošību vai valsts drošību. Tādējādi šādā gadījumā ir jāizdod rīkojums par attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā izraidīšanu, neņemot vērā šī valstspiederīgā ģimenes vai personiskos apstākļus.

38 Iesniedzējtiesa tostarp norāda, ka 2021. gada 11. marta spriedumā *État belge* (Nepilngadīgās personas vecāka atgriešana) (C-112/20, EU:C:2021:197) Tiesa ir nospriedusi, ka Direktīvas 2008/115 5. pantā, lasot to kopsakarā ar Hartas 24. pantu, dalībvalstīm ir noteikts pienākums pienācīgi ņemt vērā bērna intereses pirms atgriešanas lēmuma, ko papildina ieceļošanas aizliegums, pieņemšanas, pat ja šī lēmuma adresāts ir nevis nepilngadīgais, bet viņa tēvs.

39 Trešām kārtām, iesniedzējtiesa uzsver, ka Ungārijas pilsoņi, kas ir M.D. ģimenes locekļi, nav izmantojuši savas tiesības uz brīvu pārvietošanos Savienībā un ka līdz ar to M.D. nevar pamatot atvasinātās uzturēšanās tiesības ne ar Direktīvu 2004/38, ne ar LESD 21. pantu.

40 Tomēr šī tiesa norāda, ka trešās valsts valstspiederīgā izraidīšanas, kas noteikta valsts drošības apsvērumu dēļ, tūlītējas izpildes gadījumā šī valstspiederīgā ģimenes locekļiem, kuriem, kā tas ir šajā gadījumā, ir Savienības pilsonība, arī ir jāatstāj Ungārijas teritorija, jo pretējā gadījumā ģimenes vienotība tiktu pastāvīgi pārtraukta, jo ar valsts drošību saistītais iemesls liedz arī izsniegt vīzu. Minētā tiesa atgādina, ka atteikums piešķirt uzturēšanās tiesības trešās valsts valstspiederīgajam var apdraudēt Savienības pilsonības lietderīgo iedarbību, ja starp šo trešās valsts valstspiederīgo un Savienības pilsoni, kas ir viņa ģimenes loceklis, pastāv tādas atkarības attiecības, kuru rezultātā Savienības pilsonis būtu spiests pavadīt minēto trešās valsts valstspiederīgo, kas ir viņa ģimenes loceklis, un atstāt Savienības teritoriju.

41 Šī pati tiesa uzskata, ka nevienā Ungārijas tiesību normā nav paredzēts, ka pirms lēmuma pieņemšanas par ieceļošanas un uzturēšanās aizliegumu attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem nav uzturēšanās atļaujas, būtu jāizvērtē personiskie un ģimenes apstākļi. Tādējādi M.D. ir nelabvēlīgākā situācijā ne vien salīdzinājumā ar trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir tāda Savienības pilsoņa ģimenes locekļi, kurš ir izmantojis savas

tiesības brīvi pārvietoties, bet arī salīdzinājumā ar trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri nav Savienības pilsoņa ģimenes locekļi, jo šo pēdējo situāciju reglamentē direktīvas, kuras ir transponētas ar II likumu, bet kuras nav piemērojamas trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri, tāpat kā M.D., ir Savienības pilsoņa ģimenes locekļi.

42 Ceturtām kārtām, iesniedzējtiesa vaicā, vai gadījumā, ja jaunais Ungārijas tiesiskais regulējums ir nesaderīgs ar Savienības tiesībām un ja nav cita īpaša valsts tiesiskā regulējuma, var tikt ņemts vērā I likuma 42. panta 1. punkts, kas M.D. bija piemērojams līdz 2019. gada 1. janvārim, vai arī tā var nepiemērot valsts tiesības un balstīt savu lēmumu tieši uz Direktīvu 2008/115.

43 Visbeidzot, šī tiesa uzskata, ka nav Tiesas judikatūras attiecībā uz ārvalstnieku policijas iestādes atteikumu izpildīt tādu rīkojumu kā tas, ar kuru tā ir uzdevusi apturēt šī sprieduma 30. punktā minēto attiecībā uz M.D. pieņemto lēmumu par ieceļošanas un uzturēšanās aizliegumu.

44 Šādos apstākļos *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai Direktīvas 2008/115 5. un 11. pants un LESD 20. pants, lasot tos kopā ar Hartas 7., 20., 24. un 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu dalībvalsts praksi, saskaņā ar kuru tiesību aktu grozījumi tiek attiecināti arī uz procesiem, kuri atsākti, pamatojoties uz tiesas rīkojumu, kurš izdots procesos, kuri tika uzsākti pirms tādiem tiesību aktu grozījumiem, kuru rezultātā trešās valsts valstspiederīgajam, kurš ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, tiek piemērots daudz nelabvēlīgāks procesuālais regulējums, kura rezultātā viņš zaudē tādas personas statusu – kuru viņš bija ieguvis, pamatojoties uz uzturēšanās ilgumu līdz attiecīgajam brīdim –, kurai nevar piemērot atgriešanu pat sabiedriskās kārtības, drošības vai valsts drošības apsvērumu dēļ, un vēlāk viņa lūgums piešķirt pastāvīgās uzturēšanās atļauju tiek noraidīts, pamatojoties uz šo pašu faktisko situāciju un valsts drošības apsvērumu dēļ; tikusi atsaukta viņam izdotā uzturēšanās atļauja un vēlāk ticis noteikts ieceļošanas un uzturēšanās aizliegums, nevienā no šiem procesiem neizvērtējot viņa personiskos un ģimenes apstākļus, it īpaši – šajā kontekstā – apstākli, ka viņa apgādībā ir arī nepilngadīgs Ungārijas pilsonis, un šo lēmumu rezultātā vai nu notiek ģimenes iziršana, vai arī Savienības pilsoņiem, kuri ir trešās valsts valstspiederīgā ģimenes locekļi, tostarp šīs personas nepilngadīgajam bērnam, ir jāatstāj dalībvalsts teritorija?

2) Vai Direktīvas 2008/115 5. un 11. pants un LESD 20. pants, lasot tos kopā ar Hartas 7. un 24. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu dalībvalsts praksi, saskaņā ar kuru trešās valsts valstspiederīgā personiskie un ģimenes apstākļi netiek izvērtēti, pirms viņam tiek noteikts ieceļošanas un uzturēšanās aizliegums, pamatojoties uz to, ka šīs personas, kurš ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, uzturēšanās rada reālu, tiešu un nopietnu valsts drošības apdraudējumu?

Ja atbilde uz pirmo vai otro jautājumu ir apstiprinoša:

3) Vai Direktīvas [2008/115] 5. un 13. pants, kā arī LESD 20. pants, lasot tos kopsakarā ar Hartas 20. un 47. pantu, kā arī Direktīvas 2008/115 22. apsvērums, kurā kā galvenais apsvērums ir noteikta bērna interešu ņemšana vērā, un šīs pašas direktīvas 24. apsvērums, kurā ir noteikts, ka tiek ievērotas pamattiesības un principi, kas atzīti Hartā, ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja gadījumā, kad valsts tiesa, pamatojoties uz Eiropas Savienības Tiesas nolēmumu, konstatē, ka dalībvalsts tiesības vai ārvalstnieku iestāžu prakse, kuras pamatā ir minētās tiesības, ir pretrunā Savienības tiesībām, minētā tiesa, izvērtējot ieceļošanas un uzturēšanās aizlieguma

juridisko pamatu, kā prasītāja šajā lietā iegūtās tiesības var ņemt vērā faktu, ka atbilstoši [I likuma] tiesiskajam regulējumam prasītājs bija izpildījis nepieciešamos nosacījumus, lai viņam varētu piemērot minētā likuma 42. pantu, proti, viņš ir likumīgi uzturējies Ungārijā ilgāk nekā 10 gadus, vai arī, pārbaudot ieceļošanas un uzturēšanās aizlieguma izdošanas pamatojumu, minētajai tiesai tas, ka ir jāņem vērā personiskie un ģimenes apstākļi, ir jāpamato tieši ar Direktīvas 2008/115 5. pantu, ja [II likumā] nav attiecīgu tiesību normu?

4) Vai ar Savienības tiesībām, it īpaši Direktīvas 2008/115 13. pantā garantētajām tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību un Hartas 47. pantā paredzētajām tiesībām uz taisnīgu tiesu, ir saderīga tāda dalībvalsts prakse, saskaņā ar kuru procesā, kuru, īstenojot savas pārsūdzības tiesības, ir uzsācis trešās valsts valstspiederīgais, kurš ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, ārvalstnieku iestādes neizpilda galīgu tiesas nolēmumu, ar kuru tiek noteikts tūlītējs tiesību aizsardzības līdzeklis saistībā ar [minēto iestāžu] lēmuma izpildi, apgalvojot, ka tās (*SIS*) jau esot ievietojušas brīdinājumu saistībā ar ieceļošanas un uzturēšanās aizliegumu, un tā rezultātā trešās valsts valstspiederīgais, kurš ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, nevar nedz personiski īstenot tiesības uz tiesību aizsardzību, nedz ieceļot Ungārijā procesa laikā, pirms lietā, kas to skar, nav pieņemts galīgais nolēmums?"

Tiesvedība Tiesā

45 Iesniedzējtiesa ir lūgusi piemērot šai lietai Tiesas Reglamenta 107. pantā paredzēto steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību.

46 Ar 2021. gada 16. septembra lēmumu piektā palāta pēc tiesneša referenta priekšlikuma un ģenerāladvokāta uzklausīšanas nolēma, ka pieteikums par steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības piemērošanu šai lietai nav jāapmierina.

47 2021. gada 1. oktobrī Tiesas priekšsēdētājs nolēma, ka šī lieta tiks izskatīta prioritāri saskaņā ar Tiesas Reglamenta 53. panta 3. punktu.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pieņemamību

48 Ungārijas valdība uzskata, ka prejudiciālie jautājumi ir jāatzīst par nepieņemamiem, ciktāl to mērķis ir, pirmkārt, noteikt, vai Savienības tiesības nepieļauj M.D. uzturēšanās tiesību atcelšanu Ungārijas teritorijā, lai gan šī atcelšana nav iesniedzējtiesā izskatāmā strīda priekšmets, un, otrkārt, interpretēt Direktīvu 2008/115, lai gan pamatlietā aplūkotais lēmums par ieceļošanas un uzturēšanās aizliegumu neietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā, jo tas tika pieņemts pēc tam, kad M.D. bija atstājis Ungārijas teritoriju.

49 Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru uz jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju, kurus valsts tiesa uzdevusi atbilstoši pašas konstatētajiem tiesiskajiem un faktiskajiem apstākļiem un kuru precizitāte Tiesai nav jāpārbauda, attiecas nozīmīguma prezumpcija. Tiesai ir iespējams atteikties lemt par valsts tiesas iesniegto lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu vienīgi tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekādas saiknes ar faktisko situāciju pamatlietā vai pamatlietas priekšmetu, vai arī gadījumos, kad izvirzītā problēma ir hipotētiska vai kad Tiesai nav zināmi faktiskie un tiesiskie

apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (spriedums, 2022. gada 8. novembris, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Aizturēšanas pārbaude pēc savas ierosmes), C-704/20 un C-39/21, EU:C:2022:858, 61. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

50 Šajā gadījumā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu un no iesniedzējtiesas sniegtās atbildes uz tai nosūtīto informācijas pieprasījumu izriet, pirmkārt, ka šai tiesai ir jāpārbauda vienīgi attiecībā uz M.D. pieņemtā lēmuma par ieceļošanas un uzturēšanās aizliegumu likumība, jo lēmums, ar kuru ir atsauktas šī trešās valsts valstspiederīgā uzturēšanās tiesības Ungārijas teritorijā, ir kļuvis galīgs, un, otrkārt, ka šis ieceļošanas un uzturēšanās aizliegums attiecas uz visu Savienības teritoriju.

51 No tā izriet, kā to apgalvo Ungārijas valdība, ka prejudiciālie jautājumi ir noderīgi pamatlietas atrisināšanai tikai tiktāl, ciktāl tie attiecas uz M.D. adresēto lēmumu par ieceļošanas un uzturēšanās aizliegumu, un ka līdz ar to tie ir pieņemami tikai tiktāl.

52 Savukārt attiecībā uz Direktīvas 2008/115 interpretācijas lietderību pamatlietā ir jāatgādina – ja, kā tas ir šajā lietā, nav acīmredzams, ka Savienības tiesību normas interpretācijai nav nekādas saistības ar pamatlietas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu, iebildums attiecībā uz šīs tiesību normas nepiemērojamību pamatlietā nav saistīts ar lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību, bet attiecas uz uzdoto jautājumu būtību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 14. jūlijs, *ASADE*, C-436/20, EU:C:2022:559, 41. punkts un tajā minētā judikatūra).

Par lietas būtību

Par pirmo un otro jautājumu

53 Ar pirmo un otro jautājumu, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai LESD 20. pants un Direktīvas 2008/115 5. un 11. pants, lasot tos kopsakarā ar Hartas 7., 20., 24. un 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj to, ka dalībvalsts pieņem lēmumu par aizliegumu ieceļot Savienības teritorijā attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo, kas ir tāda Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, kurš ir šīs dalībvalsts valstspiederīgais un kurš nekad nav īstenojis savu pārvietošanās brīvību, pamatojoties uz to, ka šī trešās valsts valstspiederīgā rīcība rada reālus, tiešus un nopietnus draudus minētās dalībvalsts valsts drošībai, nepārbaudot minētā trešās valsts valstspiederīgā personisko un ģimenes situāciju.

54 Vispirms ir jānorāda – Ungārijas valdība uzskata, ka piemērojamais Ungārijas tiesiskais regulējums tādā situācijā kā pamatlietā ļauj ņemt vērā trešās valsts valstspiederīgā personisko un ģimenes situāciju, pirms attiecībā uz viņu tiek pieņemts lēmums par aizliegumu ieceļot Savienības teritorijā.

55 Tomēr, kā atgādināts šī sprieduma 49. punktā, jautājumus par Savienības tiesību interpretāciju valsts tiesa uzdod atbilstoši pašas konstatētajiem tiesiskajiem un faktiskajiem apstākļiem un to precizitāte Tiesai nav jāpārbauda. Līdz ar to lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir jāizskata, ņemot vērā iesniedzējtiesas sniegto valsts tiesību interpretāciju, nevis dalībvalsts valdības norādīto interpretāciju (spriedums, 2022. gada 20. oktobris, *Centre public d'action sociale de Liège* (Atgriešanas lēmuma atsaukšana vai apturēšana), C-825/21, EU:C:2022:810, 35. punkts).

56 No tā izriet, ka uz pirmo un otro jautājumu ir jāatbild, pamatojoties uz premisu – kas tomēr ir jāpārbauda iesniedzējtiesai –, saskaņā ar kuru valsts tiesības tādā situācijā kā pamatlietā neļauj ņemt vērā attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā personisko un ģimenes situāciju, pirms attiecībā uz viņu tiek pieņemts lēmums par aizliegumu ieceļot Savienības teritorijā.

– *Par LESD 20. pantu*

57 Pirmām kārtām, jāatgādina, ka LESD 20. pants nepieļauj tādus valsts pasākumus, kuru rezultātā Savienības pilsoņiem tiek liegta iespēja faktiski izmantot būtiskās tiesības, kas piešķirtas ar viņu Savienības pilsoņa statusu (spriedumi, 2011. gada 8. marts, *Ruiz Zambrano*, C-34/09, EU:C:2011:124, 42. punkts, un 2020. gada 27. februāris, *Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real* (Savienības pilsoņa laulātais), C-836/18, EU:C:2020:119, 37. punkts).

58 Šajā ziņā Tiesa jau ir nospriedusi, ka pastāv ļoti īpašas situācijas, kurās, lai gan nav piemērojamas sekundārās tiesību normas par trešo valstu valstspiederīgo uzturēšanās tiesībām un attiecīgais Savienības pilsonis nav īstenojis savu pārvietošanās brīvību, tomēr ir jāpiešķir uzturēšanās tiesības trešās valsts valstspiederīgajam, kurš ir minētā pilsoņa ģimenes loceklis, jo citādi netiktu ievērota Savienības pilsonības lietderīgā iedarbība, ja šāda tiesību atteikuma dēļ šis pilsonis faktiski būtu spiests pilnībā atstāt Savienības teritoriju, tādējādi zaudējot iespēju efektīvi izmantot ar šo statusu piešķirto tiesību būtību (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2011. gada 8. marts, *Ruiz Zambrano*, C-34/09, EU:C:2011:124, 43. un 44. punkts, kā arī 2022. gada 5. maijs, *Subdelegación del Gobierno en Toledo* (Ģimenes locekļa uzturēšanās – Nepietiekami līdzekļi), C-451/19 un C-532/19, EU:C:2022:354, 45. punkts).

59 Tomēr atteikums uzturēšanās tiesības piešķirt trešās valsts valstspiederīgajam var apdraudēt Savienības pilsonības lietderīgo iedarbību tikai tad, ja starp šo trešās valsts valstspiederīgo un Savienības pilsoni – viņa ģimenes locekli – ir tādas atkarības attiecības, kuru rezultātā Savienības pilsonis būtu spiests pavadīt attiecīgo trešās valsts valstspiederīgo un atstāt Savienības teritoriju kopumā (spriedumi, 2018. gada 8. maijs, K.A. u.c. (Ģimenes atkalapvienošanās Beļģijā), C-82/16, EU:C:2018:308, 52. punkts, kā arī 2022. gada 5. maijs, *Subdelegación del Gobierno en Toledo* (Ģimenes locekļa uzturēšanās – Nepietiekami līdzekļi), C-451/19 un C-532/19, EU:C:2022:354, 46. punkts).

60 Otrkārt, tāpat kā tiesību uzturēties dalībvalsts teritorijā atteikšana vai zaudēšana, aizliegums ieceļot Savienības teritorijā, kas noteikts trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, var liegt šim pilsonim faktiski izmantot to tiesību būtību, kuras piešķirtas ar viņa statusu, ja starp šīm personām pastāvošo atkarības attiecību dēļ šis ieceļošanas aizliegums faktiski liek minētajam pilsonim atstāt Savienības teritoriju kopumā, lai pavadītu savu ģimenes locekli – trešās valsts valstspiederīgo, uz kuru attiecas minētais aizliegums (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2016. gada 13. septembris, CS, C-304/14, EU:C:2016:674, 32. punkts).

61 Šajā gadījumā M.D. nepilngadīgajam bērnam, tāpat kā viņa mātei, kā Savienības pilsoņiem ir LESD 20. pantā paredzētās tiesības. Līdz ar to nevar *a priori* izslēgt, ka M.D. noteiktais ieceļošanas un uzturēšanās aizliegums izraisa to, ka šiem Savienības pilsoņiem faktiski tiek liegta iespēja faktiski izmantot to tiesību būtību, kuras viņiem izriet no viņu kā Savienības pilsoņa statusa. Tā tas būtu gadījumā, ja starp M.D. un viņa nepilngadīgo bērnu vai dzīvesbiedri pastāvētu atkarības attiecības LESD 20. panta piemērošanas nolūkā, kā to ir interpretējusi Tiesa, un tas liktu arī šim nepilngadīgajam bērnam vai dzīvesbiedrei faktiski pamest Savienības teritoriju (it īpaši skat. spriedumus, 2018. gada 8. maijs, K.A. u.c. (Ģimenes atkalapvienošanās Beļģijā), C-82/16,

EU:C:2018:308, 65. un 71.–75. punkts, kā arī 2022. gada 5. maijs, *Subdelegación del Gobierno en Toledo* (Ģimenes locekļa uzturēšanās – Nepietiekami līdzekļi), C-451/19 un C-532/19, EU:C:2022:354, 56., kā arī 64.–69. punkts).

62 Šajā ziņā ir jāprecizē, ka atbilstoši iesniedzējtiesas norādītajam datumā, kad tika atsaukta M.D. uzturēšanās atļauja Ungārijas teritorijā, viņam bija tiesības uzturēties Slovākijā. Līdz ar to nešķiet, ka šāda atsaukšana faktiski būtu varējusi piespiest M.D. nepilngadīgo bērnu un viņa dzīvesbiedri, šī bērna māti, atstāt Savienības teritoriju kopumā, jo nekas neliecina par to, ka šiem Savienības pilsoņiem nebūtu bijis iespējams likumīgi uzturēties Slovākijā.

63 Tādējādi, pamatojoties uz Tiesas rīcībā esošo informāciju, nav skaidrs, vai tas, ka Ungārijas iestādes atsauca M.D. uzturēšanās atļauju, varēja būt pretrunā LESD 20. pantam (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2013. gada 10. oktobris, *Alokpa* un *Moudoulou*, C-86/12, EU:C:2013:645, 34. un 35. punkts).

64 Turpretī, pieņemot pamatlietā aplūkoto lēmumu par ieceļošanas un uzturēšanās aizliegumu, kuram ir Eiropas mērogs, Ungārijas iestādes ir liegušas M.D. jebkādas uzturēšanās tiesības visu dalībvalstu teritorijā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 16. janvāris, E, C-240/17, EU:C:2018:8, 42. punkts).

65 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka dalībvalsts nevar aizliegt ieceļošanu Savienības teritorijā trešās valsts valstspiederīgajam, kura ģimenes loceklis ir Savienības pilsonis – kas ir šīs dalībvalsts pilsonis, kurš nekad nav īstenojis savu pārvietošanās brīvību –, nepārbaudot šī sprieduma 61. punktā aprakstīto atkarības attiecību starp šo trešās valsts valstspiederīgo un šo ģimenes locekli esamību. Gluži pretēji, kompetentajām valsts iestādēm ir pienākums, it īpaši balstoties uz informāciju, kuru attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam un Savienības pilsonim ir jāspēj tām brīvi sniegt, un vajadzības gadījumā veicot nepieciešamo izpēti, novērtēt, vai starp šīm divām personām ir šādas atkarības attiecības (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 27. februāris, *Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real* (Savienības pilsoņa laulātais), C-836/18, EU:C:2020:119, 53. punkts).

66 Trešām kārtām, jānorāda, ka M.D. tika liegtas viņa tiesības uzturēties Ungārijas teritorijā, jo viņa uzvedība radīja reālus, tiešus un nopietnus draudus valsts drošībai, un ka lēmuma par ieceļošanas un uzturēšanās aizliegumu Savienības teritorijā pieņemšana attiecībā uz viņu bija balstīta uz to pašu iemeslu.

67 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka dalībvalstis ar zināmiem nosacījumiem var atkāpties no atvasinātajām uzturēšanās tiesībām, kas šī sprieduma 58. punktā minētajam Savienības pilsoņa ģimenes loceklim izriet no LESD 20. panta, lai nodrošinātu sabiedriskās kārtības uzturēšanu vai valsts drošības aizsardzību. Tā tas var būt gadījumā, ja šis trešās valsts valstspiederīgais rada faktiskus, attiecīgajā brīdī esošus un pietiekami nopietnus draudus sabiedriskajai kārtībai vai sabiedrības vai valsts drošībai (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 8. maijs, *K.A.* u.c. (Ģimenes atkalapvienošanās Beļģijā), C-82/16, EU:C:2018:308, 92. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

68 Tomēr, kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 103. punktā, šādas atkāpes piemērošana nevar tikt pamatota tikai ar attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā iepriekšējo krimināLsodāmību. Tā attiecīgā gadījumā var izrietēt tikai no visu atbilstošo lietas apstākļu konkrēta vērtējuma, ņemot vērā samērīguma principu, pamattiesības, kuru ievērošanu nodrošina Tiesa, un tostarp nepilngadīgā bērna – Savienības pilsoņa – intereses. Tādējādi kompetentā valsts iestāde it īpaši var ņemt vērā izdarīto noziedzīgo nodarījumu smagumu un šo sodu bardzības pakāpi, kā arī

laikposmu no to piemērošanas dienas līdz dienai, kad šī iestāde pieņem lēmumu. Tad, kad atkarības attiecības starp šo trešās valsts valstspiederīgo un nepilngadīgo Savienības pilsoni izriet no tā, ka pirmais no tiem ir otrā vecāks, tāpat ir jāņem vērā šī nepilngadīgā Savienības pilsoņa vecums un viņa veselības stāvoklis, kā arī viņa ģimenes un ekonomiskā situācija (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 5. maijs, *Subdelegación del Gobierno en Toledo* (Ģimenes locekļa uzturēšanās – Nepietiekami līdzekļi), C-451/19 un C-532/19, EU:C:2022:354, 53. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

69 Līdz ar to, ja ir konstatēts, ka starp attiecīgo trešās valsts valstspiederīgo un viņa ģimenes locekli – Savienības pilsoni – ir šī sprieduma 61. punktā aprakstītās atkarības attiecības, attiecīgā dalībvalsts var aizliegt šim valstspiederīgajam iebraukt un uzturēties Savienības teritorijā sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumu dēļ tikai pēc tam, kad tā ir ņēmusi vērā visus atbilstošos apstākļus, tostarp attiecīgā gadījumā viņa nepilngadīgā bērna – Savienības pilsoņa – intereses.

70 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka LESD 20. pants nepieļauj to, ka dalībvalsts nosaka aizliegumu ieceļot Savienības teritorijā trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir tāda Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, kurš ir šīs dalībvalsts valstspiederīgais un kurš nekad nav īstenojis savu pārvietošanās brīvību, iepriekš nepārbaudot, vai starp šīm personām ir atkarības attiecības, kas faktiski liktu šim Savienības pilsonim atstāt Savienības teritoriju kopumā, lai pavadītu šo ģimenes locekli, un apstiprinošas atbildes gadījumā – vai iemesli, kuru dēļ šis lēmums ir pieņemts, ļauj atkāpties no šī trešās valsts valstspiederīgā atvasinātajām uzturēšanās tiesībām.

– *Par Direktīvu 2008/115*

71 Pirmām kārtām, ir jāpārbauda, vai lēmums par ieceļošanas aizliegumu visā Savienības teritorijā, ko dalībvalsts ir pieņēmusi attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo, ietilpst Direktīvas 2008/115 piemērošanas jomā, ja, kā tas ir šajā gadījumā, šis lēmums tiek pieņemts pēc tam, kad šis valstspiederīgais ir atstājis šīs dalībvalsts teritoriju, un attiecībā uz viņu nav ticis pieņemts atgriešanas lēmums.

72 Šajā ziņā, pirmkārt, no Direktīvas 2008/115 2. apsvēruma izriet, ka tās mērķis ir ieviest efektīvu izraidīšanas un atgriešanas politiku, pamatojoties uz kopīgiem standartiem, lai attiecīgo personu atgriešana notiktu humāni un pilnībā ievērojot viņu pamattiesības, kā arī cieņu. Kā izriet gan no Direktīvas 2008/115 nosaukuma, gan no tās 1. panta, ar šo direktīvu šajā ziņā ir ieviesti "kopīgi standarti un procedūras", kas jāpiemēro katrai dalībvalstij attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kuri dalībvalstī uzturas nelikumīgi (spriedums, 2018. gada 8. maijs, *K.A.* u.c. (Ģimenes atkalapvienošanās Beļģijā), C-82/16, EU:C:2018:308, 100. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

73 Ievērojot Direktīvas 2008/115 2. panta 2. punktā paredzētos izņēmumus, kuri nešķiet piemērojami tādā situācijā kā pamatlietā, šī direktīva ir piemērojama ikvienam trešās valsts valstspiederīgajam, kurš nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā. Turklāt, ja trešās valsts valstspiederīgais ietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā, viņam principā ir piemērojami tajā paredzētie kopīgie standarti un procedūras viņa atgriešanas nolūkā, kamēr vien viņa uzturēšanās attiecīgajā gadījumā nav kļuvusi likumīga (spriedums, 2022. gada 22. novembris, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Izraidīšana – Medicīniskās kaņepes), C-69/21, EU:C:2022:913, 52. punkts un tajā minētā judikatūra).

74 Savukārt Direktīvas 2008/115 6. panta 1. punktā ir paredzēts, ka, tiklīdz ir konstatēts, ka uzturēšanās ir nelikumīga, attiecībā uz ikvienu trešās valsts valstspiederīgo, neskarot minētā panta 2.–5. punktā paredzētos izņēmumus un stingri ievērojot šīs direktīvas 5. pantā noteiktās prasības, ir jāpieņem atgriešanas lēmums, kurā jānorāda, uz kuru no Direktīvas 2008/115 3. panta 3. punktā uzskaitītajām trešām valstīm šis valstspiederīgais jāizraida (spriedums, 2022. gada 22. novembris, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Izraidīšana – Medicīniskās kaņepes), C-69/21, EU:C:2022:913, 53. punkts un tajā minētā judikatūra).

75 Tomēr no šī 6. panta 2. punkta izriet, ka ir jāļauj trešās valsts valstspiederīgajam, kurš nelikumīgi uzturas kādas dalībvalsts teritorijā, lai gan viņam ir uzturēšanās tiesības citā dalībvalstī, drīzāk doties uz šo pēdējo minēto dalībvalsti, nevis uzreiz jāpieņem atgriešanas lēmumu attiecībā uz viņu, ja vien tas nav vajadzīgs sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumu dēļ (spriedums, 2021. gada 24. februāris, M. u.c. (Pārvietošana uz dalībvalsti), C-673/19, EU:C:2021:127, 35. punkts).

76 Visbeidzot, saskaņā ar Direktīvas 2008/115 11. panta 1. punktu dalībvalstīm ir pienākums pieņemt lēmumu par aizliegumu ieceļot teritorijā, ja trešās valsts valstspiederīgais, uz kuru attiecas atgriešanas lēmums, nav ievērojis pienākumu atgriezties vai ja viņam nav noteikts brīvprātīgas izceļošanas termiņš, un tāds gadījums saskaņā ar šīs direktīvas 7. panta 4. punktu var būt tad, ja attiecīgā persona apdraud sabiedrisko kārtību, sabiedrības drošību vai valsts drošību (spriedums, 2018. gada 8. maijs, K.A. u.c. (Ģimenes atkalapvienošanās Beļģijā, C-82/16, EU:C:2018:308, 86. punkts). Citos gadījumos no šī 11. panta 1. punkta izriet, ka dalībvalstis šādu ieceļošanas aizliegumu var pievienot atgriešanas lēmumiem.

77 No Tiesas judikatūras izriet, ka ieceļošanas aizliegums ir līdzeklis, kura mērķis ir pastiprināt Savienības politikas atgriešanās jomā efektivitāti, garantējot, ka noteiktu laikposmu pēc tam, kad trešās valsts valstspiederīgais, kurš uzturas nelikumīgi, ir izraidīts, viņš vairs likumīgi nevar atgriezties dalībvalstu teritorijā (spriedums, 2020. gada 17. septembris, JZ (Brīvības atņemšanas sods ieceļošanas aizlieguma gadījumā), C-806/18, EU:C:2020:724, 32. punkts).

78 Otrkārt, apstāklis, ka – tā, kā tas ir šajā gadījumā, – attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo ir pieņemts lēmums par ieceļošanas aizliegumu, lai gan viņš iepriekš nav bijis atgriešanas lēmuma adresāts, obligāti nenozīmē, ka šis ieceļošanas aizlieguma lēmums neietilpst Direktīvas 2008/115 piemērošanas jomā.

79 Taisnība – no Direktīvas 2008/115 3. panta 6. punkta un 11. panta 1. punkta izriet, ka principā lēmuma par ieceļošanas aizliegumu pieņemšana attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo notiek tikai tad, ja attiecībā uz šo valstspiederīgo ir pieņemts atgriešanas lēmums.

80 Tomēr šajā gadījumā no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka lēmums, ar kuru Ungārija aizliedza M.D. ieceļot Savienības teritorijā, pamatojoties uz to, ka viņa rīcība radīja reālus, tiešus un nopietnus draudus šīs dalībvalsts valsts drošībai, tika pieņemts kā turpinājums lēmumam, ar kuru minētā dalībvalsts šāda paša iemesla dēļ atņēma viņam tiesības uzturēties šīs pašas dalībvalsts teritorijā.

81 No paša Direktīvas 2008/115 6. panta 2. punkta formulējuma izriet, ka šādā gadījumā dalībvalstij, kurā trešās valsts valstspiederīgais uzturas nelikumīgi, attiecībā uz viņu ir jāpieņem atgriešanas lēmums, pat ja pēdējam minētajam ir tiesības uzturēties citā dalībvalstī (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 16. janvāris, E, C-240/17, EU:C:2018:8, 48. punkts).

82 Šajā ziņā nav nozīmes tam, kā to apgalvo Ungārijas valdība, ka šāda atgriešanas lēmuma neesamība šajā gadījumā ir izskaidrojama ar valsts tiesiskajā regulējumā noteiktā lēmumu pieņemšanas procesa sarežģītību. Saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru dalībvalsts nevar atsaukties uz savas tiesību sistēmas normām, praksi vai situācijām, lai attaisnotu no Savienības tiesībām izrietošo pienākumu neizpildi (spriedumi, 2010. gada 8. septembris, *Carmen Media Group*, C-46/08, EU:C:2010:505, 69. punkts, un 2021. gada 25. februāris, Komisija/Spānija (Personas datu direktīva – Kriminmāltiesību joma), C-658/19, EU:C:2021:138, 19. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

83 Līdz ar to uzskatīt, ka lēmums par aizliegumu ieceļot Savienības teritorijā, kas pieņemts attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo valsts drošības aizsardzības apsvērumu dēļ, neietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā, jo attiecībā uz šo trešās valsts valstspiederīgo iepriekš nav pieņemts atgriešanas lēmums, būtu pretrunā Direktīvas 2008/115 mērķim un vispārējai sistēmai.

84 Uzskatot, ka šādā gadījumā Direktīva 2008/115 nav piemērojama lēmumam par ieceļošanas aizliegumu, šim trešās valsts valstspiederīgajam nepamatoti tiktu liegtas materiālās un procesuālās garantijas, kas dalībvalstīm ir jāievēro saskaņā ar šo direktīvu, ja tās plāno pieņemt šādu lēmumu par ieceļošanas aizliegumu.

85 Šādu secinājumu neatspēko 2021. gada 3. jūnija spriedums *Westerwaldkreis* (C-546/19, EU:C:2021:432), jo attiecīgā situācija lietā, kurā tika taisīts šis spriedums, atšķīrās no situācijas pamatlietā. Lēmums par ieceļošanas aizliegumu, par kuru bija runa minētajā spriedumā, tika atstāts spēkā, lai gan atgriešanas lēmums, kas bija pievienots šim ieceļošanas aizlieguma lēmumam, bija ticis atsaukts.

86 Treškārt, arī ar apstākli, ka datumā, kad attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo tika pieņemts lēmums par ieceļošanas un uzturēšanās aizliegumu, šis trešās valsts valstspiederīgais vairs nelikumīgi neuzturējās tās dalībvalsts teritorijā, kura ir pieņēmusi šo lēmumu, nepietiek, lai šo lēmumu izslēgtu no Direktīvas 2008/115 piemērošanas jomas.

87 Pirmām kārtām, kā norādīts šā sprieduma 77. punktā, šāda aizlieguma lēmuma mērķis ir liegt attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam atgriezties Savienības teritorijā pēc tam, kad viņš to ir atstājis. Otrām kārtām, lai gan Direktīvas 2008/115 6. panta 6. punktā ir atļauts atgriešanas lēmumu un lēmumu par ieceļošanas aizliegumu pieņemt vienlaikus, šī tiesību norma to nekādi neieprasa. Līdz ar to nepietiek ar to, ka lēmums par ieceļošanas aizliegumu tiek pieņemts pēc trešās valsts valstspiederīgā izceļošanas no dalībvalsts teritorijas, lai šis lēmums par aizliegumu automātiski tiktu izslēgts no šīs direktīvas piemērošanas jomas.

88 Līdz ar to ir jāuzskata, ka tāds lēmums par ieceļošanas aizliegumu kā pamatlietā ir uzskatāms par ieceļošanas aizliegumu Direktīvas 2008/115 11. panta izpratnē un ka tā pieņemšana ir pakļauta šajā direktīvā paredzēto garantiju ievērošanai.

89 Otrām kārtām, Direktīvas 2008/115 5. pantā, kas ir vispārējs noteikums, kurš dalībvalstīm ir saistošs, tiklīdz tās īsteno šo direktīvu (spriedums, 2022. gada 22. novembris, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Izraidīšana – Medicīniskās kaņepes), C-69/21, EU:C:2022:913, 55. punkts), tām ir noteikts pienākums pienācīgi ņemt vērā attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā bērna intereses, ģimenes dzīvi un veselības stāvokli. Līdz ar to šāds pienākums tām ir arī tad, ja tās plāno pieņemt lēmumu par ieceļošanas aizliegumu minētās direktīvas 11. panta izpratnē.

90 Tāpat ir jāprecizē, ka saskaņā ar šo 5. pantu dalībvalstīm pirms lēmuma par ieceļošanas aizliegumu pieņemšanas ir pienācīgi jāņem vērā bērna intereses, pat ja šī lēmuma adresāts ir nevis nepilngadīgais, bet gan viņa tēvs (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 11. marts, *État belge* (Nepilngadīgās personas vecāka atgriešana), C-112/20, EU:C:2021:197, 43. punkts).

91 Līdz ar to minētais 5. pants nepieļauj to, ka lēmums par ieceļošanas aizliegumu Direktīvas 2008/115 11. panta izpratnē tiek pieņemts attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo, iepriekš neņemot vērā viņa veselības stāvokli, kā arī attiecīgā gadījumā – viņa ģimenes dzīvi un viņa nepilngadīgā bērna intereses.

92 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmo un otro jautājumu ir jāatbild šādi:

– LESD 20. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj to, ka dalībvalsts pieņem lēmumu par aizliegumu ieceļot Savienības teritorijā attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo, kas ir tāda Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, kurš ir šīs dalībvalsts valstspiederīgais un kurš nekad nav īstenojis savu pārvietošanās brīvību, iepriekš nepārbaudījusi, vai starp šīm personām ir atkarības attiecības, kas faktiski liktu šim Savienības pilsonim atstāt Savienības teritoriju kopumā, lai pavadītu šo ģimenes locekli, un apstiprinošas atbildes gadījumā – vai iemesli, kuru dēļ šis lēmums ir pieņemts, ļauj atkāpties no šī trešās valsts valstspiederīgā atvasinātajām uzturēšanās tiesībām;

– Direktīvas 2008/115 5. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj to, ka attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo, kuram būtu bijis jābūt atgriešanas lēmuma adresātam, pēc lēmuma, ar kuru viņam ar valsts drošību saistītu iemeslu dēļ ir atņemtas tiesības uzturēties attiecīgās dalībvalsts teritorijā, nekavējoties tiek pieņemts lēmums par aizliegumu ieceļot Savienības teritorijā, kas pieņemts identisku iemeslu dēļ, iepriekš neņemot vērā viņa veselības stāvokli, kā arī attiecīgā gadījumā – viņa ģimenes dzīvi un viņa nepilngadīgā bērna intereses.

Par trešo jautājumu

93 Ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai LESD 20. pants un Direktīvas 2008/115 5. un 13. pants, lasot tos kopsakarā ar Hartas 20. un 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja valsts tiesā ir iesniegta pārsūdzība par lēmumu par ieceļošanas aizliegumu, kas pieņemts saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu, kurš nav saderīgs ar šo 5. pantu, šī tiesa var pamatoties uz agrāku valsts tiesisko regulējumu vai tai ir tieši jāpiemēro minētais 5. pants.

94 Pirmām kārtām, no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka visos gadījumos, kad direktīvas noteikumi pēc to satura ir beznosacījuma un pietiekami precīzi, privātpersonām ir tiesības uz tiem atsaukties valsts tiesās pret valsti, ja tā vai nu noteiktajā termiņā nav transponējusi direktīvu valsts tiesībās, vai arī tā to ir transponējusi nepareizi (spriedumi, 2004. gada 5. oktobris, *Pfeiffer* u.c., no C-397/01 līdz C-403/01, EU:C:2004:584, 103. punkts, kā arī 2022. gada 8. marts, *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld* (Tieša iedarbība), C-205/20, EU:C:2022:168, 17. punkts un tajā minētā judikatūra).

95 Savienības tiesību norma ir, pirmkārt, beznosacījuma, ja tajā ir noteikts pienākums, kas nav nedz saistīts ar kādu nosacījumu, nedz arī tā izpildes vai seku ziņā ir pakārtots kādam Savienības iestāžu vai dalībvalstu aktam, un, otrkārt, ir pietiekami precīza, lai uz to varētu atsaukties privātpersona un tiesa to piemērotu, ja tajā nepārprotami ir noteikts pienākums. Turklāt, pat ja direktīva atstāj dalībvalstīm zināmu rīcības brīvību, nosakot tās īstenošanas kārtību, šīs direktīvas norma var tikt uzskatīta par tādu, kurai ir beznosacījuma un precīzs raksturs, ja ar to dalībvalstīm nepārprotami

ir noteikts pienākums sasniegt precīzu rezultātu un nav paredzēts neviens nosacījums attiecībā uz tajā paredzētā noteikuma piemērošanu (spriedumi, 1982. gada 19. janvāris, *Becker*, 8/81, EU:C:1982:7, 25. punkts, un 2022. gada 8. marts, *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld* (Tieša iedarbība), C-205/20, EU:C:2022:168, 18. un 19. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

96 Šajā gadījumā iesniedzējtiesas uzdotais jautājums ir balstīts uz premisu, saskaņā ar kuru Ungārijas likumdevējs nav ievērojis Direktīvas 2008/115 5. pantā paredzētās garantijas, jo nav prasījis kompetentajai valsts iestādei, lai tā pienācīgi ņemtu vērā attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā veselības stāvokli, kā arī attiecīgā gadījumā – viņa ģimenes dzīvi un viņa bērna intereses, pirms attiecībā uz šo valstspiederīgo tiek pieņemts ieceļošanas aizliegums ar valsts drošību saistītu iemeslu dēļ.

97 Šajā ziņā jānorāda – tā kā Direktīvas 2008/115 5. pantā dalībvalstīm ir noteikts pienākums pienācīgi ņemt vērā šos faktorus, īstenojot šo direktīvu, 5. pants ir pietiekami precīzs un beznosacījuma, lai to varētu uzskatīt par tādu, kam ir tieša iedarbība. Tātad uz minēto pantu var atsaukties privātpersona un to var piemērot dalībvalstu administratīvās iestādes, kā arī tiesas.

98 It īpaši, ja dalībvalsts pārsniedz savu rīcības brīvību, pieņemot tiesisko regulējumu, kas negarantē, ka kompetentā valsts iestāde pienācīgi ņems vērā attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā veselības stāvokli, kā arī attiecīgā gadījumā – viņa ģimenes dzīvi un viņa bērna intereses, šim valstspiederīgajam ir jābūt iespējai pret šādu tiesisko regulējumu tieši atsaukties uz minētās direktīvas 5. pantu (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2022. gada 8. marts, *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld* (Tieša iedarbība), C-205/20, EU:C:2022:168, 30. punkts).

99 Otrām kārtām, ir jāatgādina, ka, lai nodrošinātu visu Savienības tiesību normu efektivitāti, pārākuma princips tostarp liek valsts tiesām savas valsts tiesības interpretēt cik vien iespējams atbilstīgi Savienības tiesībām. Tomēr valsts tiesību atbilstīgas interpretācijas pienākumam ir zināmas robežas un tas nevar būt pamats valsts tiesību interpretācijai *contra legem* (spriedumi, 2005. gada 16. jūnijs, *Pupino*, C-105/03, EU:C:2005:386, 47. punkts, 2022. gada 8. marts, *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld* (Tieša iedarbība), C-205/20, EU:C:2022:168, 35. un 36. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

100 Jāatgādina arī, ka gadījumā, ja valsts tiesisko regulējumu nav iespējams interpretēt atbilstīgi Savienības tiesībām, valsts tiesai, kurai ir pienākums savas kompetences ietvaros piemērot Savienības tiesību normas, ir pienākums nodrošināt šo normu pilnīgu iedarbību, pēc savas ierosmes vajadzības gadījumā atstājot bez piemērošanas jebkuru, arī vēlāk pieņemtu, tām pretrunā esošu valsts tiesību normu, un nav nepieciešams lūgt vai gaidīt, lai tā vispirms tiktu atcelta likumdošanas kārtībā vai ar citā konstitūcijā paredzētā veidā (spriedumi, 2019. gada 24. jūnijs, *Popławski*, C-573/17, EU:C:2019:530, 58. un 61. punkts, kā arī 2022. gada 8. marts, *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld* (Tieša iedarbība), C-205/20, EU:C:2022:168, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).

101 Tādējādi, ja privātpersona valsts tiesā atsaucas uz Direktīvas 2008/115 5. pantu pret valsti, kura to ir transponējusi nepareizi, šai valsts tiesai ir pienākums nodrošināt šīs ar tiešu iedarbību apveltītās valsts tiesību normas pilnīgu efektivitāti un, ja nav iespējams valsts tiesisko regulējumu interpretēt atbilstīgi šim 5. pantam, pēc savas ierosmes atstāt bez piemērošanas ar šo 5. pantu nesaderīgās valsts tiesību normas.

102 Līdz ar to, lai nodrošinātu pilnīgu efektivitāti pienākumam pienācīgi ņemt vērā attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā veselības stāvokli, kā arī attiecīgā gadījumā – viņa ģimenes dzīvi un bērna intereses, valsts tiesai, kas izskata prasību par lēmumu par ieceļošanas aizliegumu, kurš pieņemts, pamatojoties uz valsts tiesisko regulējumu, kuru nevar interpretēt atbilstīgi no Direktīvas 2008/115 5. panta izrietošajām prasībām, ir jāpārbauda, vai tā var noraidīt tikai to šī tiesiskā regulējuma daļu, no kuras izriet neiespējamība pienācīgi ņemt vērā šīs prasības. Pretējā gadījumā valsts tiesai būtu pienākums nepiemērot minēto tiesisko regulējumu pilnībā un savu lēmumu balstīt tieši uz 5. pantu.

103 Savukārt Direktīvas 2008/115 5. pantam atzītā tiešā iedarbība nevar uzlikt valsts tiesai, kas ir noraidījusi šim 5. pantam pretrunā esošu valsts tiesisko regulējumu, pienākumu piemērot agrāku valsts tiesisko regulējumu, kas sniegtu papildu garantijas tām, kuras izriet no minētā 5. panta.

104 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Direktīvas 2008/115 5. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja valsts tiesā ir iesniegta pārsūdzība par lēmumu par ieceļošanas aizliegumu, kas ir pieņemts saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu, kurš nav saderīgs ar 5. pantu un nevar tikt interpretēts atbilstīgi, šai tiesai šis tiesiskais regulējums nav jāpiemēro, ciktāl ar to tiek pārkāpts minētais pants, un, ja tas izrādās nepieciešams, lai nodrošinātu šī pēdējā minētā pilnīgu efektivitāti, šis pants tās izskatāmajā lietā ir jāpiemēro tieši.

Par ceturto jautājumu

105 Ar ceturto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2008/115 13. pants, lasot to kopsakarā ar Hartas 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts praksi, saskaņā ar kuru dalībvalsts administratīvās iestādes atsakās piemērot galīgu tiesas nolēmumu, ar kuru tiek uzdots apturēt lēmuma par ieceļošanas aizliegumu izpildi, pamatojoties uz to, ka par šo pēdējo minēto lēmumu jau ir izdots brīdinājums *SIS*.

106 Šajā gadījumā no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem it īpaši izriet, ka 2021. gada 31. martā iesniedzējtiesa izdeva rīkojumu apturēt pamatlietā aplūkotā lēmuma par ieceļošanas un uzturēšanās aizliegumu izpildi, ņemot vērā gan šīs tiesas nodomu vērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, gan šī aizlieguma lēmuma izpildes nelabvēlīgo ietekmi uz M.D., kā arī uz viņa nepilngadīgo bērnu un viņa dzīvesbiedri.

107 Ņemot vērā šo ievada precizējumu, ir jānorāda, pirmkārt, ka saskaņā ar Direktīvas 2008/115 13. panta 1. punktu attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam ir pieejams efektīvs tiesību aizsardzības līdzeklis, lai apstrīdētu tostarp attiecībā uz viņu pieņemtā lēmuma par ieceļošanas aizliegumu tiesiskumu. Saskaņā ar šī panta 2. punktu kompetentajai iestādei vai struktūrai, kurā ir iesniegta šāda pārsūdzība, ir jābūt iespējai uz laiku apturēt šāda lēmuma par ieceļošanas aizliegumu izpildi, ja vien tā apturēšana jau nav piemērojama saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem.

108 Tādējādi, lai gan Direktīvas 2008/115 13. panta 2. punktā nav noteikts, ka lēmuma par ieceļošanas aizliegumu pārsūdzībai ir jābūt apturošai iedarbībai, tomēr, ja dalībvalsts neparedz šādu pilnīgu apturēšanu *ipso jure*, iestādei vai struktūrai, kuras kompetencē ir izskatīt šo pārsūdzību, ir jābūt iespējai apturēt šī lēmuma izpildi (šajā nozīmē skat. rīkojumu, 2021. gada 5. maijs, *CPAS de Liège*, C-641/20, nav publicēts, EU:C:2021:374, 22. punkts).

109 Šīs tiesību normas lietderīgajai iedarbībai būtu pretrunā tas, ja administratīvajai iestādei tiktu atļauts atteikties piemērot lēmumu, ar kuru tiesa, kurā ir pārsūdzēts lēmums par ieceļošanas aizliegumu, ir izdevusi rīkojumu apturēt šī pēdējā minētā lēmuma izpildi (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2019. gada 29. jūlijs, *Torubarov*, C-556/17, EU:C:2019:626, 55.–59. punkts un 66. punkts). Turklāt tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, kas nostiprinātas Hartas 47. pantā un konkretizētas Direktīvas 2008/115 13. pantā, būtu iluzoras, ja dalībvalsts tiesību sistēmā būtu ļauts likumīgā spēkā stājušos un saistošu tiesu nolēmumu atstāt bez iedarbības, tā kaitējot kāda lietas dalībnieka interesēm (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2018. gada 19. jūnijs, *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 52. punkts, un 2019. gada 19. decembris, *Deutsche Umwelthilfe*, C-752/18, EU:C:2019:1114, 35. un 36. punkts).

110 Apstāklis, ka par pamatlietā aplūkoto lēmumu par ieceļošanas un uzturēšanās aizliegumu attiecīgā dalībvalsts jau ir izdevusi brīdinājumu *SIS*, nevar atspēkot šī sprieduma iepriekšējā punktā izdarīto secinājumu. Proti, saskaņā ar Regulas Nr. 1987/2006 34. panta 2. punktu šī dalībvalsts var brīvi dzēst *SIS* ievadītos datus tostarp pēc tiesas nolēmuma, ar kuru ir uzdots apturēt šī lēmuma par ieceļošanas aizliegumu, ar kuru ir pamatots šis brīdinājums, izpildi.

111 Turklāt ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Savienības tiesību pilnīga efektivitāte prasa, lai tiesa, kas izskata strīdu, kuru reglamentē šīs tiesības, varētu noteikt pagaidu pasākumus, lai nodrošinātu pieņemamā tiesas nolēmuma pilnīgu efektivitāti. Līdz ar to ar LESD 267. pantu ieviestās sistēmas efektivitāte tiktu apdraudēta, ja šādu pagaidu pasākumu saistošo spēku varētu neievērot tostarp tās dalībvalsts, kurā šie pasākumi ir noteikti, valsts iestāde (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 6. oktobris, W.Ż. (Augstākās tiesas ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana), C-487/19, EU:C:2021:798, 142. punkts).

112 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Direktīvas 2008/115 13. pants, lasot to kopsakarā ar Hartas 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts praksi, saskaņā ar kuru dalībvalsts administratīvās iestādes atsakās piemērot galīgu tiesas nolēmumu, ar kuru tiek uzdots apturēt lēmuma par ieceļošanas aizliegumu izpildi, pamatojoties uz to, ka par šo pēdējo minēto lēmumu jau ir izdots brīdinājums *SIS*.

Par tiesāšanās izdevumiem

113 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

1) LESD 20. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka

tas nepieļauj to, ka dalībvalsts pieņem lēmumu par aizliegumu ieceļot Eiropas Savienības teritorijā attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo, kas ir tāda Savienības pilsoņa ģimenes loceklis, kurš ir šīs dalībvalsts valstspiederīgais un kurš nekad nav īstenojis savu pārvietošanās brīvību, iepriekš nepārbaudījusi, vai starp šīm personām ir atkarības attiecības, kas faktiski liktu šim Savienības pilsonim atstāt Savienības teritoriju kopumā, lai pavadītu šo ģimenes locekli, un apstiprinošas atbildes gadījumā – vai iemesli, kuru dēļ šis lēmums ir pieņemts, ļauj atkāpties no šī trešās valsts valstspiederīgā atvasinātajām uzturēšanās tiesībām.

2) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, 5. pants

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tas nepieļauj to, ka attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo, kuram būtu bijis jābūt atgriešanas lēmuma adresātam, pēc lēmuma, ar kuru viņam ar valsts drošību saistītu iemeslu dēļ ir atņemtas tiesības uzturēties attiecīgās dalībvalsts teritorijā, nekavējoties tiek pieņemts lēmums par aizliegumu ieceļot Eiropas Savienības teritorijā, kas pieņemts identisku iemeslu dēļ, iepriekš neņemot vērā viņa veselības stāvokli, kā arī attiecīgā gadījumā – viņa ģimenes dzīvi un viņa nepilngadīgā bērna intereses.

3) Direktīvas 2008/115 5. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka

tad, ja valsts tiesā ir iesniegta pārsūdzība par lēmumu par ieceļošanas aizliegumu, kas ir pieņemts saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu, kurš nav saderīgs ar 5. pantu un nevar tikt interpretēts atbilstīgi, šai tiesai šis tiesiskais regulējums nav jāpiemēro, ciktāl ar to tiek pārkāpts minētais pants, un, ja tas izrādās nepieciešams, lai nodrošinātu šī pēdējā minētā pilnīgu efektivitāti, šis pants tās izskatāmajā lietā ir jāpiemēro tieši.

4) Direktīvas 2008/115 13. pants, lasot to kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu,

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tas nepieļauj tādu valsts praksi, saskaņā ar kuru dalībvalsts administratīvās iestādes atsakās piemērot galīgu tiesas nolēmumu, ar kuru tiek uzdots apturēt lēmuma par ieceļošanas aizliegumu izpildi, pamatojoties uz to, ka par šo pēdējo minēto lēmumu jau ir izdots brīdinājums Šengenas Informācijas sistēmā.

[Paraksti]